

Стенограма (скорочена)
Відкритого засідання „Українського форуму” у м.Полтава

11 квітня 2008 року

Онищенко В.О., ректор ПолтНТУ ім. Юрія Кондратюка, професор у вступному слові привітав усіх присутніх і представив поважних гостей: голову „Українського форуму”, академіка, члена Президії Національної академії наук України, голову Північно-Східного наукового центру НАН і МОН України Семиноженка В.П., академіка, секретаря відділення економіки НАН України, директора Інституту економіки і прогнозування НАНУ Геєця В.М., доктора економічних наук Єфименко Т.І., голову Полтавської обласної державної адміністрації Асадчева В.М, заступника голови Полтавської міської ради Козуба О.В., народного депутата України, голову регіонального відділення Партії регіонів Лелюка О.В.

Професор Онищенко В.О. коротко охарактеризував історію навчального закладу. Попередником нашого навчального закладу був інститут шляхетних дівчат, заснований у 1818 році. У 1930 році був створений єдиний у країні Полтавський інститут інженерів сільськогосподарського будівництва. У 1994 році він акредитований за IV рівнем і реформований у Полтавський технічний університет. У 1997 році з нагоди відзначення 100-річного ювілею від народження видатного теоретика космонавтики Юрія Кондратюка нашому навчальному закладові присвоєно його ім'я, а в 2002 році Указом Президента України надано статус національного.

Протягом 78-ми років науково-педагогічним колективом навчального закладу підготовлено понад 50 тисяч фахівців інженерно-технічного, будівельного, економічного, фінансового, нафтогазового, екологічного й архітектурно-мистецького профілю. Нині в університеті здобувають вищу освіту близько 10 тисяч студентів. Підготовка бакалаврів, спеціалістів і магістрів ведеться на десяти факультетах (будівельний, архітектурний, електромеханічний, санітарно-технічний, фінансово-економічний, заочний, факультети економіки та управління, нафти і газу, інформаційно-телекомунікаційних технологій) за 33-ма спеціальностями та спеціалізаціями. В університеті працює Центр післядипломної освіти, який надає другу вищу освіту та послуги з підвищення кваліфікації за основними напрямками навчальної роботи .

Науково-педагогічну діяльність здійснюють 38 кафедр, у складі яких працюють лауреати державної премії України, заслужені працівники освіти і культури України, академіки та члени-кореспонденти галузевих академій наук.

Підготовку наукових кадрів забезпечують аспірантура й докторантура за 16 науковими спеціальностями, а також три спеціалізовані вчені ради з 6-ти наукових спеціальностей для захисту докторських і кандидатських дисертацій. В університеті працюють загальнонавчальні наукові школи. Навчальний процес,

наукові дослідження та високі стандарти соціального захисту працівників і студентів забезпечує сучасна навчально-наукова та матеріально-технічна база.

В університеті відкриті нові напрями підготовки фахівців, упроваджуються інноваційні технології навчання. Підтримуються творчі зв'язки з вітчизняними і зарубіжними навчальними закладами та науковими установами, у тому числі з Національною Академією Наук України. Діяльність університету зорієнтована на виховання майбутньої інтелектуальної еліти України.

Семиноженко В.П., голова громадсько-політичного об'єднання „Український форум”, академік, член Президії Національної академії наук України, голова Північно-Східного наукового центру НАН і МОН України – привітав усіх присутніх і зазначив, що провідне громадсько-політичне об'єднання „Український форум” існує вже півтора року. За 16 років існування незалежної України проблемними залишаються питання національної стратегії розвитку, національної безпеки та питання врегулювання політичної кризи. Протягом 2006-2007 років „Українським форумом” були проведені по всій території України круглі столи, конференції, семінари за участю державних діячів, а також провідних фахівців і експертів у галузі економіки, політики, права, гуманітарного та суспільного розвитку, результатом яких стало тритомне видання „Національна стратегія розвитку „Україна–2015”, яке підсумовує результати роботи „Українського форуму”, спрямовані на створення громадського порядку денного для України і визначення стратегічних орієнтирів державного розвитку.

ВИСТУПИ

Асадчев В.М., голова Полтавської облдержадміністрації наголосив на потребі осмислення й обговорення стратегічного розвитку України, що з 2000 р. має сталий розвиток економіки в подальшій її динаміці, але залишаються невирішеними питання інтеграції у світове співтовариство, створення в регіонах таких програм розвитку, які почали б працювати на перспективу, розвиток окремих галузей по областях (зокрема, на Полтавщині продовження роботи нафтогазового комплексу). Національна стратегія розвитку України повинна об'єднати в одне ціле навколо себе наукову, політичну еліту, підприємницький сектор тощо.

Козуб О.В., заступник голови Полтавської міської ради звернув увагу на те, що Полтавська міська рада на сесії 23 квітня 2008 року буде затверджувати стратегію розвитку міста. На сьогодні актуальними залишаються питання стратегічних пріоритетів соціальної політики, економіки, розвитку держави. У документі „Національна стратегія розвитку „Україна – 2015” чітко сформульовані проблеми, що має нині Україна як держава, а також завдання й етапи реалізації стратегій її розвитку. Як відомо, Полтава – це студентське місто з великим науковим потенціалом, а студенти і викладачі України, Полтави зокрема, саме є тією науковою елітою, яка, ознайомившись із цим документом, у майбутньому буде вирішувати питання стратегії розвитку нашої держави.

Геєць В.М., академік, секретар відділення економіки НАН України, директор Інституту економіки і прогнозування НАНУ – окреслив найболючіші проблеми існування незалежної України, серед яких:

- диференціація суспільства;
- диференціація економічного рівня життя (оскільки за теперішньої глобалізації світу в нашій країні економічна стратегія розроблена не достатньо);
- національна стратегія повинна охоплювати суспільні, державотворчі й економічні процеси;
- повинні працювати „соціальні ліфти”, потрібно започаткувати практику безперервної освіти в Україні за підтримки держави й неурядових організацій, і з цією метою слід розбудовувати відповідні суспільні механізми;
- виникла потреба підвищення конкурентоспроможності нашої освіти, її якості, а також конкурентоспроможності громадян України на ринку праці, забезпечення прямого зв'язку між сферою освіти і ринком праці;
- потрібно стимулювати процес трансформації формальної держави в неформальну, тобто розвивати недержавні контролюючо-захисні організації;
- питання демографічної концепції в Україні (відбувається втрата трудового потенціалу, нестача ресурсів праці для задоволення розвитку капіталу);
- збереження рівня накопиченого людського потенціалу;
- питання процесу розвитку сільського господарства;
- пошук балансу продуктів споживання й використання енергоресурсів (Україна стає потенційно залежною від виробництва продуктів споживання, і відбувається засилля виробництва в наших господарствах);
- розвиток формування корпоративних об'єднань;
- пошук балансу інтересів малого і середнього бізнесу.

Єфименко Т.І., доктор економічних наук, професор підкреслила важливість об'єднання керівників області та міста, представників політичних сил, керівників органів влади та місцевого самоврядування, ректорів і науковців вищих навчальних закладів, представників підприємницьких структур заради однієї важливої мети: обговорення і розробка національної стратегії розвитку України у фінансовій, податковій, соціальній, економічній, сільськогосподарській та інших сферах.

Лелюк О.В., народний депутат України, голова регіонального відділення Партії регіонів – звернув увагу на очевидність могутніх наукових стартових можливостей України. Україна зараз – не лідер, тому що не було чіткої стратегії розвитку держави, єдиної національної ідеї, навколо якої б об'єдналося все суспільство. Як показує досвід сусідніх країн, можна і треба планувати бюджети, розробляти програми розвитку на десятки років уперед. На Україні

національна стратегія розвитку повинна стосуватися економічної, у першу чергу, а не політичної сфери.

Семиноженко В.П., голова Українського форуму, академік Національної академії наук України – порушив питання, у якому стані зараз наша країна, що ми втратили порівняно з іншими державами і що можна терміново виправити на даний момент; зазначив, що на сьогодні український бізнес не веде соціальної політики (це справа держави), в Україні відбувається економічне зростання без розвитку, яке не є перспективним для нас.

Раніше українська економіка становила 3,5% світового науково-технічного потенціалу, зараз промисловість набула вираженої сировинної орієнтації (удвічі виросла сировинна економіка); відсталість консервується на рівні інвестиційної політики (інвестиції робляться тільки в торгівлю, нерухомість, фінансову діяльність, переробну промисловість); жоден закон не стимулює модернізації в Україні; відсутні стимулюючі функції податків; немає жодного стратегічного закону, окрім закону про концепцію національної безпеки.

Рейтинг України у світі стосовно стану держави і державних інституцій – на передостанніх місцях, а якість нації, її інтелектуального рівня, рівня розвитку суспільства, наукової інфраструктури – вище середини. У нашій державі потрібні адміністративні реформи не проводяться, існує стратегічна дилема, виходом із якої повинно бути об'єднання заради спільної мети суспільства, влади і бізнесу.

Голова „Українського форуму” наголосив на тому, що будь-яке зовнішнє намагання управління – це шлях в нікуди. В Україні зараз панує стратегія „розчинення”, а потрібна стратегія суб'єктності (наша держава повинна стати суб'єктом зовнішньої політики і суб'єктом прийняття власних рішень).

Школяр С.П., кандидат технічних наук, директор Полтавського державного центру науково-технічної і економічної інформації – доповів, що 4.04.2008 р. у Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка відбулося зібрання Обласного наукового товариства, на котрому обговорювалися стратегічні питання розвитку України, одними з яких були питання науково-технічної, патентної та асоційованої інформації. Із 2001 по 2006 роки на 13% скоротилася чисельність авторів винаходів (серед них у важкій промисловості – на 40%, а в легкій – у 14 разів). На даний момент помітна тенденція зменшення подання до Державного департаменту інтелектуальної власності заявок на винаходи від національних заявників.

На думку директора Полтавського державного центру науково-технічної і економічної інформації, діяти механізмам впровадження стратегій національного розвитку заважає:

- згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. збільшення розміру зборів за реєстрацію сорту рослин відбулося у 14 разів, за підтримання сорту – у 59 разів, чинності патенту, що посвідчує набуття майнових прав – у 136 разів;

— згідно з рішенням Міжвідомчої комісії з питань науково-технологічної безпеки при Раді національної безпеки охорони України відмічено сплеск подачі заявок міжнародних суб'єктів підприємницької діяльності, слід очікувати втрати низки сортів, які належать державі, а також призупинення подання нових заявок.

На сьогодні руйнується державна система науково-технічної інформації. Із 16 тисяч двадцятирічних патентів тільки половина – національні заявки. Іноземні ринки (США, Росії, Німеччини) для наших винахідників стають більш привабливими.

Асадчев В.М., голова Полтавської облдержадміністрації – торкнувся питання неможливості розвитку економіки без урегулювання політичних проблем у державі. На даний момент у представників державних інституцій існує психологічна проблема – боротьба за владу заради влади, чого немає у демократичному суспільстві. Ці процеси призводять до гальмування стратегічного розвитку України. Голова Полтавської облдержадміністрації порекомендував розширювати створення інститутів громадянського суспільства як неформальну державу.

Онищенко В.О., професор, ректор ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка – поінформував про те, що в Національній стратегії розвитку «Україна-2015» сфокусована увага на найгостріших суспільних та економічних проблемах; надана критична оцінка процесів державотворення; визначені домінуючі тенденції сучасного розвитку України; проведені змістовні паралелі щодо розвитку між Україною та провідними країнами світу у світлі глобалізаційних процесів; сформовано бачення національних перспектив.

Професор Онищенко В.О. виділив кілька важливих аспектів стратегії розвитку України, серед яких: регіональний вимір урядових реформ (стратегічно важливий напрям модернізації держави, економіки, суспільства, регіону); розвиток регіонального менеджменту:

а) створення перехідних організаційних структур із представництвом депутатського корпусу, регіональних органів управління, науковців, громадськості, бізнесу за ключовими напрямками розвитку регіону як механізм формування партнерських відносин у тріаді «держава–бізнес–університети»;

б) розроблення організаційно-економічного механізму та конкретизація пропозицій, інструментів, заходів щодо розв'язання проблем регіонального розвитку з урахуванням світового досвіду;

в) програмне забезпечення розвитку ключових напрямів на регіональному рівні;

г) ресурсне забезпечення розвитку (з активізацією усіх наявних внутрішніх джерел розвитку, наявного ресурсного потенціалу регіону);

д) потужна іміджева політика регіону;

Важливою є регіональна рентна політика (рента з залучення у виробничий процес регіональних ресурсів) Для нашого регіону – це нафта, природний

газ, земельні ресурси, рекреаційні ресурси, включаючи й інтелектуальну ренту.

Потребує більшого обґрунтування ефективна внутрішньорегіональна економічна політика (з урахуванням існуючих диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів, наявністю районів, які тривалий термін зберігають ознаки депресивності);

Зростає роль освіти, зокрема, університетів у формуванні нової інноваційно-інвестиційної моделі розвитку (чітка формула дій «конкурентоспроможність особистості - конкурентоздатна освіта – конкурентоздатна економіка»; конкурентоздатність освіти повинна реалізуватися за умов активізації наукової діяльності, що передбачає формування та реалізації нової моделі розвитку – дослідницьких університетів – інтегрованих у регіональні інноваційні системи).

Важливим також є:

- економіка знань як основа продуктивного розвитку (реалізація напряму щодо спеціалізації з надання інтелектуальних послуг в галузі фундаментальних і прикладних наукових досліджень);
- формування адекватного механізму взаємодії науки та бізнесу (підписання тристороннього Договору про спільну співпрацю між Полтавським національним технічним університетом імені Ю.Кондратюка, Полтавською обласною державною адміністрацією, Полтавською обласною радою є певним механізмом цілеспрямованої взаємодії «влада-освіта-бізнес», що реалізується у регіоні з 2005 року).

Сагайдачний О.П., завідувач сектору інноваційної та науково-технічної діяльності Головного управління економіки Полтавської облдержадміністрації звернув увагу, що на Полтавщині вперше серед усіх регіонів, розроблена Програма інноваційного та науково-технічного розвитку 2004-2008 рр., яка спрямована на енерго- та ресурсозберігання в галузях промисловості. Але цей розвиток гальмується низкою причин:

- недіючі законодавчі акти;
- відсутність мотивації до реалізації інновацій, а також чіткої концепції переведення економіки України на інноваційну модель розвитку;
- низька інноваційна культура населення;
- відсутність в органах виконавчої влади посад, які б відповідали за розвиток і втілення інновацій в кожному конкретному регіоні;
- низький рівень роботи з питань підвищення кваліфікації для фахівців, які займаються реалізацією інноваційної політики;
- відсутність середньострокового й короткострокового планування інноваційних процесів у виробничій сфері;
- державна статистика відстежує інноваційні процеси тільки у сфері промисловості.

Із метою розв'язання цих проблем завідувач сектору інноваційної та науково-технічної діяльності управління економіки Полтавської

облдержадміністрації запропонував визначити пріоритетні напрямки інноваційного розвитку економіки відповідно до сучасних вимог, залучати до реалізації інноваційної політики державні, регіональні та місцеві органи, що відповідають за інноваційне впровадження, створити постійно діючий консультаційний центр з інноваційних технологій, а також структурний підрозділ в державному органі влади щодо реалізації інноваційної політики.

Яковенко Л.І., доктор економічних наук, завідувач кафедри політекономії ПДПУ імені В.Г.Короленка інформація про становлення нового суспільства знань на сучасному етапі, де нове суспільство розуміється як таке, у якому провідне місце посідають не ідеології, а людина, її здібності. Основну роль відіграє довіра і соціальна взаємодія у формуванні соціального капіталу й оцінюванні потреб суспільства. Як важлива стратегія соціально-економічного розвитку України постає формування економіки знань, пошук нових варіантів вирішення наявних проблем.

Потрібне здійснення міждисциплінарної взаємодії соціальних, політичних та інших наук і розроблення на цій основі посібників міждисциплінарного характеру.

На рівні підприємництва повинна відбуватися подальша індивідуалізація товару, увагу в економіці слід приділяти не конкуренції, а кооперації як поєднанню співробітництва і суперництва (не тільки в економічній, а й в політичній площині). У соціальній сфері потрібне залучення студентів до реалізації національної стратегії розвитку, а також трансформація у сфері освіти, зокрема її модернізація.

Опара М.М., кандидат сільськогосподарських наук, проректор із наукової роботи Полтавської державної аграрної академії – підтримав вищевикладену думку про сильний науковий потенціал Полтавщини (так, від області на Всеукраїнський конкурс „Новітній інтелект України” подано 307 наукових робіт). Науковцями ПДАА останнім часом вирощено 7 сортів високопродуктивної пшениці, 4 сорти гороху, 2 – сої, 2 – проса.

Держава повинна стимулювати розвиток науки, але Комітетом з охорони випробувальних сортів України в 14 разів підвищена ціна на реєстрацію будь-якого сорту. На даний момент актуальними залишаються проблеми державного фінансування та підтримки науки, проблема розпорошеності науки, розвитку овочівництва, селекції, органічного землеробства. На рівні держави до сих пір не узаконено виробництво органічно чистої продукції, продовжується бездумне використання землі; повинна зберігатися науково-обґрунтована сівозмінна. І слід, нарешті, вирішити проблему політичних баталій в Україні для нормального подальшого економічного розвитку держави.

Похилюк В.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії Полтавського університету споживчої кооперації України наголосив на важливості створення єдиної національної стратегії розвитку України і вирішенні на цьому етапі таких проблем як:

— питання розбудови громадянського суспільства;

- відсутність єдиної національної ідеї;
- наявність постійних владних домагань;
- проблема накопичення ВВП;
- парадокс фіксованої валюти;
- наростання обігу кредиту;
- проблема законодавчого оформлення питання продажу землі (необхідність проведення її інвентаризації у цьому випадку);
- потреба виділення освітнього ринку послуг із ринку людського капіталу;
- врегулювання питання державного замовлення на освіту.

Геєць В.М., академік, секретар відділення економіки НАН України, директор Інституту економіки і прогнозування НАНУ звернувся до аудиторії із питаннями: чому в Україні на даний момент є дуже низька мотивація до інновацій і спостерігається надзвичайно низька інноваційна культура при наявному високоосвіченому населенні.

Сагайдачний О.П., завідувач сектору інноваційної та науково-технічної діяльності Головного управління економіки Полтавської облдержадміністрації відповів, що два роки тому Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка розпочав підготовку фахівців з інноваційного менеджменту, а взагалі в інших ВНЗ України немає навіть створеного факультативу, який розповів би про питання і проблеми інноваційної діяльності. Додав також, що рівень професійної підготовки, інтелектуальний і науковий потенціал щодо інноваційної політики високий в містах та обласних центрах, а в районах – низький.

Асадчев В.М., голова Полтавської облдержадміністрації додав, що в складі аграрного сектору економіки зараз працюють високоосвічені, розумні люди; в Полтаві провели форум, який був присвячений суто аграрним питанням, що стоять на порядку денному держави. Сьогодні ми спостерігаємо з боку держави моніторинг ситуації, але прямий вплив відсутній, тому, що система управління аграрним комплексом в Україні надзвичайно трансформувалася, і вплив влади достатньо мізерний в цьому плані.

Геєць В.М., академік, секретар відділення економіки НАН України, директор Інституту економіки і прогнозування НАНУ звернув увагу на те, що ректор ПолтНТУ наголосив на необхідності посилення ролі регіонів, і відзначив, що в регіонах сформовані основні олігархи, які концентрують на даний момент економічну і політичну владу; попередив про можливу проблему виникнення „місцевого феодалізму” в такому випадку.

Асадчев В.М., голова Полтавської облдержадміністрації відповів, що проблема централізації влади і фінансових ресурсів стає все більшою. Повинен бути розумний симбіоз децентралізації влади, з одного боку, і державної системи – з іншого. Так, є пропозиція 10 відсотків від усієї ренти платежів залишати на території Полтавщини для подальшого розвитку регіону. Голова Полтавської облдержадміністрації пропонує також стимулювати з боку держави розвиток таких одвічних напрямів сільського господарства, як: квітникарство,

садівництво, овочівництво, конярство і заохочувати поширення нових (зелений туризм). Держава повинна робити таку підтримку через програмні засади, програмні ресурси, а регіони мають отримати більше фінансових можливостей, а також більше свободи у прийнятті рішень.

Єфименко Т.І., доктор економічних наук наголосила на потребі надання більших повноважень місцевій владі та органам самоврядування, щоб вони мали можливість розпоряджатися грошима, мали інші, не тільки державні, джерела фінансування (наприклад, створення банківських консорціумів тощо). Для успішної роботи повинна бути також довіра активу області до місцевої влади.

Семиноженко В.П., голова „Українського форуму”, академік Національної академії наук України відзначив, що громадсько-політичне об'єднання „Український форум” розпочало вирішувати важливі стратегічні питання розвитку нашої держави, і запропонував провести ще одну окрему зустріч для обміну думками щодо проблем освіти, аграрної і політичної сфери.

Асадчев В.М., голова Полтавської облдержадміністрації подякував гостям і господарям за ініціативу в проведенні цього круглого столу і побажав на майбутнє започаткувати проведення усіляких тематичних форумів (із приводу аграрної, нафтогазової сфери тощо).

Онищенко В.О., професор, ректор ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка – висловив подяку всім присутнім за їх участь у проведенні на базі ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка засідання громадсько-політичного об'єднання „Українського форуму” і презентував гостям з нагоди Дня авіації та космонавтики, написану науковцями національного технічного університету монографію, присвячену Юрієві Кондратюку – піонеріві теоретичної космонавтики.